THE ORTHODOX UNION PRESENTS

TORAH NEW YORK

INDOORS AT CITI FIELD SUNDAY APRIL 29 2018, 8:45 am - 6:00 pm

The Danger of Discord. The Depth of Diversity. How Mourning for the Students of Rabbi Akiva Became Part of Torah Practice

RABBI YAAKOV NEUBURGER

Sponsored by

Marla and Stan Frohlinger

For a refuah shelaima for

Shmuel Zalman ben Shoshana

and Yitzhak Noach ben Rivka Leah

and

Barbie Lehmann Siegel and Eugene Siegel

In loving memory of

Jacob and Rose Siegel of Baltimore, MD

Foxwoods

ובל שכן ברא לברתא. מע"ג דאמרינן לעיל אין שני זכרים משונים כגן וכת הכא שבא מכח מי שפטרתו מפריה ורביה פשיטא דקאי שפיר הכי במקום הכת: **חייב אדם לפקוד את אשתו.** ר"ת דפקידה זו אינו תשמיש אלא כשהוא רואה לגאת בדרך אם הוא רחוק ממנה לא יצא לדרך אלא"כ ישוב אליה ויפקדנה (ג) או בתשמיש או בשאר דברים וידבר על לבה ופרנ מהתם נפקא ליה מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה כשיוצא לדרך ומסתמא כיון שמתאוה לו יש לו לפוקדה דהמכבד אשתו עליו הכתוב אומר אז תקרא וגו' ומשני אמר רב יוסף לא נצרכה אלא לאשתו נדה ה"ג בכל הספרים ישנים והכי פי' דאד קרא אמת דאפילו באשתו נדה יש לו לפוקדה וכמה עונה אע"פ שאסור לשמש מ"מ שמחה ותענוג הוא לה הואיל ורואה לאתא בדרך והכי אמרי' בריש הדר (עירובין סג: וש"נ) היש בקילעא שאיש ואשתו ישנים שם עליו הכתוב אומר נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה ואמר רב יוסף התם ואפילו אשתו נדה ומה שהגיהו בספרים לא נצרכה אלא סמוך לוסתה אין נראה כלל דהגיהו כן לפי שרואין לפרש דפקידה היינו תשמיש ובשבועות (דף יח: וש"נ) מוכיח דסמוך לוסתה מדאורייתא מוהזרתם את בני ישראל וגו' ועוד דמוקי לה ביוצא לדבר הרשות וא"כ אפילו למאן דאמר (לדי דף יט.) ווסתות דרבנן אם כן סמוך לווסתה נמי דרבנן מכל מקום למה יהא מותר ביוצא לדבר הרשות:

סמוך לפירקן. אבניו נמי קאי כדאמרי' בהנשרפין (סנהד' דף עו: וש"נ) ואע"ג דקטן לא תקינו ליה רבנן נשואין כדאמרינן לקמן (ג) בפרק אלמנה (דף סח.) מ"מ להכי תקינו ליה נשואין דלא הוא בעילתו בעילת זנות(ד): **והנושא את בת אחותו.** פירש רש"י דה"ה בת אחיו אבל אחותו נקט לפי שמשלמתו בדברים ושכיח שנושא בתה וכ"ת אומר דדוקא נקט בת אחותו לפי שהיא בת מזלו כדאמרי' (מ) רוב בנים דומין לאחי האם(ה):

בני בנים הרי הן כבנים. קס"ד שמת הזכר או הנקבה והיה לו בן שיצטרף עם אחות אביו או עם אחי אמו אין אבי האב מייב עוד בפריה ורביה. וטעמא שהיה לו למת בן הא לאו הכי לא קיים דשבת בעינן וקשיא לרב הונא: **כי תניא ההיא להשלים.** כגון שלא היה לו לזקן אלא בן אחד ונשא הבן אשה והולד בת פטור הזקן שהרי השלים זה את חובתו אבל אי היה ליה מעיקרא זכר ונקבה ואפילו מתו בלא בנים קיים פריה ורביה: **דרוזי עלמא.** בין לאביי בין לרבא: **תרי מחד.** והשני מת בלא בנים לא קיים הזקן פריה ורביה: **איעקר מפרקיה דרב הונא.** שהיה מאריך בדרשיו וגריכים למי רגלים ומעמידים עצמן ונעקרים (ה) כדמתני' בבכורות (דף מד:): **מנא הא מילתא לו'.** אבני בתו קאי דבן בנו פשיטא לן: **מי מכיר ירדו מחוקקים.** ולא מצינו למימר מבני בניו אלא מבני בתו דהא כתיב קרא אחרינא יהודה מחוקקי ולא משכחת לה דליתו מתרוייהו אלא הכי דנפקו מחוקקים מחצרון מבתו של מכיר אלמא בני בתו כבניו: **מתניתין.** דקתני אלא"כ כו' הא אם יש לו יבטל דלא כר' יהושע: **נערב.** לעת זקנתו: **אי זה יבשר.** איזה זרע יהא הגון וירא שמים ומתקיים: **מגבת עד אנטיפרס.** [בין העיירות הללו היו כולם]: **שמס.** שנשתכחה תורה: **ביפה.** אשה: **האשה אין עוזרתי בי.** אשתי דכתיב (בראשית ב) עזר כנגדו מיד תושיב בארכי ביתו ותלמודו משתכח: **וידעת כי שלום אהלך.** בזמן שיש לך אהל ואין אהלו אלא אשתו(ו) שנאמר(ז) שובו לכם לאהליכם: **ואין פוקדה.** בתשמיש בעת עונתה: **כי שלום אהלך.** שלימה בירלת שמים: **בשעה שיוצא לדרך.** משום שמתאוה לו באותה שעה יותר: **תשוקתך.** תאותך: ר"ג **לא נצרכה אלא סמוך לווסתה.** [אע"ג] דאמור רבנן (שבועות דף יח:) חייב אדם לפרוש מאשתו וכו' ואפ"ה כשיוצא לדרך יפקדנה: **עונה.** אם רגילה לראות ביום אסורה כל היום ואם רגילה לראות בלילה אסורה כל הלילה: **וה"מ.** דחייב לפוקדה כי אזל לדבר הרשות אבל לדבר מצוה לא משום דטריד במצוה אי נמי מיטריד בתשמיש ויבטל ממצוה: **יוסר מגופו.** דזיעותא דאיתתא קשה מדגברא: **והנושא בת אחותו.** גיעגועי אדם רבין על אחותו יותר מן אחיו ומתוך כך נמצא מחבב את אשתו:

1 בני בנים הרי הן כבנים כי תניא ההיא להשלים מיתיבי (ג) בני בנים הרי הם כבנים מת אחד מהם (ד) או שנמצא סרים לא קיים פריה ורביה תיובתא דרב הונא תיובתא: בני בנים הרי הם כבנים: סבר אביי למימר ברא לברא [א] וברתא לברתא וכ"ש ברא לברתא אבל ברתא לברא לא א"ל רבא (ו) לשבת יצרה בעיא והא איכא דכולי עלמא מיהת (ז) תרי מחד לא ולא והא אמרי ליה רבנן (ח) לרב ששת נסיב איתתא ואוליד בני ואמר להו בני ברתי בני נינהו התם דחויי קמדחי להו (ט) דרב ששת איעקר מפירקיה דרב הונא אמר ליה רבה לרבא בר מארי (י) מנא הא מילתא דאמור רבנן בני בנים הרי הן כבנים אילימא מדכתיב (ב) הבנות בנותי והבנים בני אלא מעתה והצאן צאני הכי נמי אלא דקנית מינאי הכא נמי דקנית מינאי אלא מהכא (ג) ואחר בא חצרון אל בת מכיר אבי גלעד ותלד לו את שגוב וכתיב (ד) מני מכיר ירדו מחוקקים וכתיב (ה) יהודה מחוקקי מתניתין דלאו כרבי יהושע דתניא רבי יהושע אומר נשא אדם אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו היו לו בנים בילדותו יהיו לו בנים בזקנותו שנא' (ו) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים ר"ע אומר למד תורה בילדותו ילמוד תורה בזקנותו היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו שנא' בבקר זרע את זרעך וגו' אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם

2

3

4 העמידו תורה אותה שעה תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת אמר רב חמא בר אבא ואיתימא ר' חייא בר אבין כולם מתו מיתה רעה מאי היא א"ר נחמן אסברה א"ר מתנא הלכה כרבי יהושע אמר רבי תנחום א"ר חנילאי (ה) כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה בלא שמחה דכתיב (ז) ושמחת אתה וביתך בלא ברכה דכתיב (ח) להניח ברכה אל ביתך בלא טובה דכתיב (ט) לא טוב היות האדם לבדו במערבא אמרי בלא תורה בלא חומה בלא תורה דכתיב (י) האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני בלא חומה דכתיב (יא) נקבה תסובב גבר רבא בר עולא אמר בלא שלום דכתיב (יב) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא (יג) אמר ריב"ל כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו פוקדה נקרא חוטא שנאמר וידעת כי שלום אהלך וגו' ואמר ריב"ל (יד) חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך שנא' וידעת כי שלום אהלך וגו' הא מהכא נפקא מהתם נפקא ואל (טו) (יג) אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך א"ר יוסף (טז) לא נצרכה אלא (יד) סמוך לווסתה וכמה (טו) אמר (יב) רבא עונה (יג) והני מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מיטרידי (יד) ת"ר (טו) האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה (יז) והמשיאן סמוך לפירקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך (יח) האוהב את שכיניו והמקרב את קרוביו (יט) והנושא את בת אחותו והמלוה

מעטוגיה ומוקים לה בתלמודא אפילו באשתו נדה דסד"א דמיישינן שמא יגיגלו בדבר עבירה קמ"ל דלא מיישינן וגם ר"ל [כאן] הכי אע"ג דאמור רבנן חייב אדם לפרוש מאשתו סמוך לווסתה ודס"ל שמא יבעול מתוך רגוי בגרים ויעבור על מצות תכמים [קמ"ל]: והמלוה אלא לעני בשעת דחקו פירשתי בסנהדרין פרק אלו הנשרפין (עו:): והנושא בת אחותו לפי שהיא בת מזלו כדאמרינן רוב בנים דומין

אין שרו רבנן משום שהוא רואה לילך בדרך וע"ק דקאמר לקמן אבל לדבר מצוה טריד ומאי קאמר השתא מיסורא דאורייתא דוהזרתם שריון כל שבן אלא יצא משום טרדתו דמצוה לפוקדה וע"ק דיש פפרים שכתוב בהם לא נצרכה אלא אפילו לאשתו נדה וא"כ אין יכול להיות תמיהי לכן נ"ל לפוקדה בדברי ריצוי והכי ר"ל וכמה יש לפוקדה עונה וכ"מ (בנדרים) [בעירובין ס"ג] דשייך פקידה בדברים אפילו באשתו נדה דקאמר כל היש בקילעא שאיש ואשתו ישנים עליו הכתוב אומר ואת נשי עמי תגרשון מבית ריצוי והכי ר"ל וכמה יש לפוקדה עונה וכ"מ (בנדרים) [בעירובין ס"ג] דשייך פקידה בדברים אפילו באשתו נדה דקאמר כל היש בקילעא שאיש ואשתו ישנים עליו הכתוב אומר ואת נשי עמי תגרשון מבית

ב מיי' פט"ו מהל' אישות הלכה ה וסמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו:

צד ב מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם ס"ק:

צה ג ד מיי' שם הלכה ה טור שו"ע שם סעיף ו:

צו ה טוש"ע שם סי' ג סעיף ג בהג"ה:

צז ו ז טוש"ע ג"ח סי' רמ סעי' ג וטוש"ע י"ד סימן קפד סעיף י:

צח ח מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה יב ופ"ח הלכה ג טוש"ע י"ד שם סעיף ב:

צט ט (טור) שו"ע שם סעיף י [בהג"ה] וטוש"ע ג"ח סימן רמ סעיף ג:

ק י מיי' פט"ו מהלכות אישות הלכה יט:

קא כ מיי' פכ"ג מהל' אישות הלכה כה סמג לאוין קכו טור אה"ע סימן ג:

קב ל מיי' פ"ב מהלכות אישות הי"ד:

תורה אור השלם

1. כִּי כֹה אָמַר יְיָ בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֵׂה הוּא כוֹנְנָהּ לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לְשֶׁבֶת יֻצָּרָה אֲנִי יְיָ וְאֵין עוֹד: ישעיהו מה יח
2. וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הַבָּנוֹת בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בָּנַי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לִי הוּא וְלִבְנֹתַי מָה אֶעֱשֶׂה לְאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ לִבְנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ: בראשית לא מג
3. וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל בַּת מָכִיר אֲבִי גִלְעָד וְהוּא לְקָחָהּ וְהוּא בֶן שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת שְׁגוּב:

דברי הימים א ב כא

4. מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בָּעֲמָלֵק אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִין בְּעַמֶּיךָ מִנִּי מָכִיר יָרְדוּ מְחֹקְקִים וּמִזְּבוּלֹן מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סֹפֵר:

שופטים ה יד

5. לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי:

תהלים ס ט

6. בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשָׁר הֲזֶה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים:

קהלת יא ו

7. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
8. וְרֵאשִׁית כָּל בְּכוּרֵי כָל מִכֹּל וְכָל תְּרוּמַת כֹּל מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לְכֹהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לְכֹהֵן לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ: יחזקאל מד ל
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ: בראשית ב יח
10. הֲאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי: איוב ו יג
11. עַד מָתַי תִּתְחַמְּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבָבָה כִּי בָרָא יְיָ חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר: ירמיהו לא כא
12. וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא: איוב ה כד
13. אֶל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ: בראשית ג טז

מסורת הש"ס

(א) [לקמן ע. קידושין ד.], (ב) [תוספתא פ"מ], (ג) [בשאלתות פרשת הבכורה מיתה לר' אבא בר זבדא], (ד) [נקמן סד:], (ה) [עירובין ק:], (ו) שבועות יח: נדה סג:, (ז) [נ"ל רבה], (ח) [בהלכין עו:], (ט) [מ"ק ז:], (י) [דברים הן], (כ) [וע' היטב תוס' לקמן לו: ד"ה נשא ומוספות סנהדרין עו: ד"ה סמוך], (מ) [נ"ב קי. מס' סופרים פפט"ו], (נ) [עיין תוס' לקמן לט. ד"ה ספק],

גליון הש"ם

גמ' מנא הא מילתא דאמור רבנן דבני בנים הרי הן כבנים. עיין יומא דף סו ע"ב ובעלי דף יח ע"א ובפי' רש"י בחומש בראשית כ י"ב ובמ"ב ח כו ובגר"ק שם ובמ"א טו י וע"ע ובראשית כ"ט ה ש"ב יט כה ובמהרש"א מ"א סוף סוטה ד"ה אא"ל אשקין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אעיקר וכו' ונעקרים כדאיתא לקמן דף סד ע"ב הס"ד: (ב) תוס' ד"ה מייב וכו' ויפקדנה (אי בתשמיש אי) תא"מ. וע"ב ס"א אינו ואפשר לישב דה"פ זה אינו תשמיש ע"פ ואפילו סמוך לוסתה אלא אי בתשמיש כשהוסתה לחוק אי בשאר דברים [סמוך לוסתה]: (ג) ד"ה סמוך וכו' כדאמרינן לקמן. ב"ב דף סט ע"ב והעיקר בר"פ חרש דף קיג בד"ה שמא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ובתמא לברתא. ב"ב גי' הרמב"ם אבל ברא לברתא ובתמא לברא לא אל"כ אי כו' ובזה מתורץ קושיות תוס' ד"ה וכ"ש:

מוסף רש"י

עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום. תלמידיו היו (עי' רש"י כתובות מ. ורשב"ם ב"ב עב.). משתוקקת. מתאוה למשמיש (עירובין ק:). והמכבדה. בתכשיטין נאין (סנהדרין עו:).

תוספות ישנים

חייב אדם לפקוד אשתו בשעה שיוצא לדרך. פ"ה שהפקידה היא בתשמיש ולא נהיגא דהא מוקי לה בתלמודא בסמוך לוסתה וכיון דמצלאוריי' אסור לבעיל (ויקרא ט"ז לא) והזהרתם את בני ישראל מטומאתם לבני ישראל שיפרשו מטומאתיהן סמוך לווסתן

תורה אור השלם

1. כִּי כֹה אָמַר יְיָ בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֵׂה הוּא כוֹנְנָהּ לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לְשֶׁבֶת יֻצָּרָה אֲנִי יְיָ וְאֵין עוֹד: ישעיהו מה יח
2. וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הַבָּנוֹת בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בָּנַי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לִי הוּא וְלִבְנֹתַי מָה אֶעֱשֶׂה לְאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ לִבְנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ: בראשית לא מג
3. וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל בַּת מָכִיר אֲבִי גִלְעָד וְהוּא לְקָחָהּ וְהוּא בֶן שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת שְׁגוּב:

דברי הימים א ב כא

4. מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בָּעֲמָלֵק אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִין בְּעַמֶּיךָ מִנִּי מָכִיר יָרְדוּ מְחֹקְקִים וּמִזְּבוּלֹן מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סֹפֵר:

שופטים ה יד

5. לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי:

תהלים ס ט

6. בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשָׁר הֲזֶה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים:

קהלת יא ו

7. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
8. וְרֵאשִׁית כָּל בְּכוּרֵי כָל מִכֹּל וְכָל תְּרוּמַת כֹּל מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לְכֹהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לְכֹהֵן לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ: יחזקאל מד ל
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ: בראשית ב יח
10. הֲאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי: איוב ו יג
11. עַד מָתַי תִּתְחַמְּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבָבָה כִּי בָרָא יְיָ חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר: ירמיהו לא כא
12. וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא: איוב ה כד
13. אֶל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ: בראשית ג טז

דאכלן ולא עבדן. ונמצא שגוזלות את בעליהן ועוד מתוך שמלומדות במאכל ובמשתה גורמות לבעלים לגזול: **וכתיב.** בהיא פרשה בנבואת עמוס הכיתי אתכם בשדפון וסיפיה דקרא כרמיכם (ג) וזיתיכם יאכל הגזם וכתיב ביואל יתר הגזם דמשמע שהגזם אינו אלא תחלת מכה ואחריה באים ארבה וחסיל אלמא גובאי עולה בעון גזל וכיון דמיני גובאי עולין רעב הוה וכיון דהרעב הוה כתיב ביאשעיה ויגזור על ימין ורעב וגו' וסיפיה דקרא אינש דאי בשר זרועו יאכלו: **עינוי הדין.** שמאחרין הדיינין לדונו ולא לשם שמים אלא לאחר שהוכרח להן הדין משהין אותו: **עוות הדין.** שמעוותין אותו מזידין: **קלקול הדין.** שלא היו מתונין בו לעיין כל צרכן ומתקלקל מאליו: **חרב וביזה רבה בו'.** דכתיב נקם ברית ואין ברית אלא תורה דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה (ד) והגית בו יומם ולילה (ה) וכתיב חרב ועל ידי חרב דהיינו משלחת גירוי מלחמה הביזה באה וכתיב ושלחתי דבר הרי דבר וכתיב בשברי לכם מטה לחם הרי בצורת וכתיב בסוף כל הקללות יען וביען במשפטי מאסו הרי עינוי ועיוות וקלקול בכלל: **שבועת שוא.** כל המשביע את הידוע כגון על האיש שהוא אשה. שבועת שקר שאין בדאותו ניכרת ומאמין שקר לבריות: **והדרכים משתוממין.** מאין עובר: **אלא באלה.** ויש במשמע בין שוא בין שקר וכתיב בשבועת שקר וחללת ובשבת ובחילול השם כתיב חילול וגמרינן משבועה: **חילול השם.** אדם גדול שבני אדם למדים הימנו ואינו נזהר במעשיו נמצאו הקטנים מזלזלין בתורה על ידו ואומרים זהו מדין שאין ממש בתורה ובמצות ונמצא השם מתחלל נעשה דברו חולין: **אין אני אוכן.** חורבן הבית במשמע שאין משכני (ג) בתוכם: **כי אם כל הפועבות.** בפרשת עריות כתיב: **ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם.** דהיינו ע"ז וכתיב בתריה ואתכם אזרה בגויים וכתיב (ו) ושממו עליה אויביכם היושבים בה הרי שהם גולין ואויביהם יושבין במקומן: **שבשותיה.** שמיטין: **ואתם בארץ אויביכם.** ולעיל מיניה כתיב ושממו עליה אויביכם: **לא ישמח.** הרי צרות וגזירות ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם הרי צועקין ואינם נענין בעון מה כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה. ועוד ידו נטויה לשון ועד כל שבותיו של אדם שהן ע' שנה יד הדין נטויה עליו לבטל זכיותיו בעון זה: **הכל יודעין בו'.** ולא הוצרך לאדם לפרש למה נכנסה והמנבל פיו בכך אפילו כו': **שוחה עמוקה.** מוכנת לפי זרות למי שפיו זרה: **זעום ה' יפול שם.** זעם של הקב"ה הוא שורה שם אצל פי זרות. היוצא אצלו ושומע קרוי זעומו של הקב"ה: **הממרק עצמו.** מפנה לבו לכך. ממרק עצמו משאר עסקים להתעסק בעבירות: **ממרוק ברע.** הממרק ברע: **הדרוקן.** חולי הוא: **של עבירה עבה.** הבאה בשביל עבירה עבה. בשרו מתקשה ועב ונפוח בעובי: **הפוח.** שייני"ש נפוח עורו על בשרו ומיס בינתייס ונראה מזכוכית ורך מתוכו: **דק.** בשרו דק וכחוש: **מי מפים.** מי מטיל גורל להבחין ולהודיע שאינו של עבירה עכשיו יאמרו עלי שעברתי על דת ואין הכל יודעין בג' סימנים שאמרנו ופעמים שמשתנין: **ידענא ביה.** שמחמת רעב בא לו ואין לריך לאשדו: **והא רבא דאמר.** כלומר למה אם בו והא לא הרעיב את עצמו מדקאמר ידענא ביה בנחמני מכלל דהמרעיב עצמו רע בעיניו. ואי משום שהיה משהה נקביו ואמרינן בבכורות (דף מד:) לאוה רבה הדרוקן רבה שעל שהיית נקביו הוא בא: **הא איהו אמר נפישי קטילי קדר.** רבים הרוגי נקביו ממותי הדרוקן של רעב. קדר לשון קדרה על שם שטופך כקדרה: **דאנסי ליה רבנן בעידניה.** התלמידים הקבועים להם עת לפניו אונסין אותו להשהות נקביו: **סימן לגסות הרוח עניות.** בפרק האיש מקדש (קדושין דף מט:) מפרש מאי עניות עניות דתורה: **אסברה.** חולי המתחיל במעיים וגומר בגרון הנקרא בוגמלא"ן: על

דאכלן ולא עבדן וכתיב [1]הכיתי אתכם בשדפון ובירקון הרבות גנותיכם וכרמיכם ותאניכם וזיתיכם יאכל הגזם וכתיב [2]יתר הגזם אכל הארבה ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל וכתי' [3]ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו איש בשר זרועו יאכלו אל תקרי בשר זרועו אלא בשר זרעו: בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינן שבעין ואוכלין לחמם במשקל דכתיב [4]והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין ברית אלא תורה [ה]שנאמר [5]אם לא בריתי יומם ולילה וגו' וכתיב [6]בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו' וכתיב [7]יען וביען במשפטי מאסו: בעון שבועת שוא ושבועת שקר וחילול השם וחילול שבת היה רעה רבה ובהמה כלה ובני אדם מתמעטין והדרכים משתוממין שנא' [8]ואם באלה לא תוסרו לי אל תקרי באלה אלא באלה וכתיב [9]והשלחתי בכם את חית השדה וגו' וכתיב בשבועת שקר [10]ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך ובחלול השם כתיב [11]ולא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת כתיב [12]מחלליה מות יומת ויליף חילול חילול משבועת שקר: בעון [ג]שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה מסתלקת מישראל שנאמר [13]ולא תחניפו וגו' ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה הא אתם מטמאים אותה אינכם יושבים בה ואיני שוכן בתוכה: בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן שנאמר [14]כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ וגו' וכתיב [15]ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה וגו' וכתיב [16]ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה ובעבודת כוכבים כתיב [17]ונתתי את פגריכם וגו' וכתיב [18]והשמותי את מקדשיכם וגו' [19]ואתכם אזרה בגוים בשמיטין וביובלות כתיב [20]אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויביכם וגו' וכתיב [21]כל ימי השמה תשבות: בעון נבלות פה צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ובחורי שונאי ישראל מתים יתומים ואלמנות צועקין ואינן נענין שנא' [22]על כן על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו [ואת] (ו) אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי [ג]ועוד ידו נטויה א"ר חנן בר רבא הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה אלא כל המנבל פיו אפי' חותמין עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה הופכין עליו לרעה אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר [23]שוחה עמוקה פי זרות רב נחמן בר יצחק אמר אף שומע ושותק שנאמר [23]זעום ה' יפול שם אמר רב אושעיא כל הממרק עצמו לעבירה חבורות ופצעין יוצאין בו שנאמר [24]חבורות פצע תמרוק ברע ולא עוד אלא שנדון בהדרוקן (ה) שנאמר [24]ומכות חדרי בטן אמר רב נחמן בר יצחק [7]סימן לעבירה הדרוקן ת"ר ג' מיני הדרוקן הן של עבירה עבה ושל רעב תפוח ושל כשפים דק שמואל הקטן חש ביה אמר רבש"ע מי מפים איתסי אביי חש ביה אמר רבא ידענא ביה [ה]בנחמני דמכפין נפשיה רבא חש ביה והא רבא הוא דאמר נפישי קטילי קדר מנפיחי כפן שאני רבא דאנסי ליה רבנן בעידניה בעל כורחיה ת"ר ד' סימנין הן סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת חנם ירקון סימן [ו]לגסות הרוח עניות סימן ללה"ר אסברה ת"ר אסברה באה לעולם על

הגהות הב"ח

(ה) גמ' סימנין בהדרוקן. ע"ב ע' בעיליוזין דף מא ע"ב: (ב) רש"י ד"ה וכתיב וכו' כרמיכם ותאניכם וזיתיכם: (ג) ד"ה אין אני וכו' משכני (בתוכם) תז"מ וע"ב ס"ל בתוכה:

לעזי רש"י

שייני"ש. מוגלה. בונמלא"ן [בו"ן מלנ"ט]. חנקת.

מוסף רש"י

סימן לעבירה הדרוקן. פניהן של עוברי עבירה מוריקין (יבמות ט:). סימן לגסות הרוח עניות. עניות דתורה, דאינה נותה על הסוח, דמתוך גסותו אין משמע כל צרכו ואין מחזר על שמועתו (קדושין מט:).

1 הכיתי אתכם בשדפון
ובירקון הרבות גנותיכם
וכרמיכם ותאניכם וזיתיכם
יאכל הגזם ולא שבתם
עדי נאם יי׃ עמוס ד ט
2 יתר הגזם אכל הארבה
ויתר הארבה אכל הילק
ויתר הילק אכל החסיל׃
יואל א ד
3 ויגזר על ימין ורעב
ויאכל על שמאול ולא
שבעו איש בשר זרעו
יאכלו׃ ישעיהו ט יט
4 והבאתי עליכם חרב
נקמת נקם ברית ונאספתם
אל עריכם ושלחתי דבר
בתוככם ונתתם ביד אויב׃
ויקרא כו כה
5 כה אמר יי אם לא בריתי
יומם ולילה חקות שמים
וארץ לא שמתי׃
ירמיהו לג כה
6 בשברי לכם מטה לחם
ואפו עשר נשים לחמכם
בתנור אחד והשיבו
לחמכם במשקל ואכלתם
ולא תשבעו׃ ויקרא כו כו
7 והארץ תעזב מהם וترץ
את שבתתיה בהשמה
מהם והם ירצו את עונם
יען וביען במשפטי מאסו
ואת חקתי געלה נפשם׃
ויקרא כו מג
8 ואם באלה לא תוסרו לי
והלכתם עמי קרי׃
ויקרא כו כג
9 והשלחתי בכם את חית
השדה ושכלה אתכם
והכריתה את בהמתכם
והמעיטה אתכם ונשמו
דרכיכם׃ ויקרא כו כב
10 ולא תשבעו בשמי
לשקר וחללת את שם
אלהיך אני יי׃
ויקרא יט יב
11 ולא תחללו את שם
קדשי ונקדשתי בתוך בני
ישראל אני יי מקדשכם׃
ויקרא כב לב
12 ושמרתם את השבת כי
קדש הוא לכם מחלליה
מות יומת כי כל העשה בה
מלאכה ונכרתה הנפש
ההוא מקרב עמיה׃
שמות לא יד
13 ולא תחניפו את הארץ
אשר אתם בה כי הדם הוא
יחניף את הארץ ולארץ
לא יכפר לדם אשר שפך
בה כי אם בדם שפכו׃
במדבר לה לג
14 כי את כל התועבת
האל עשו אנשי הארץ
אשר לפניכם ותטמא
הארץ׃ ויקרא יח כז
15 ותטמא הארץ ואפקד
עונה עליה ותקא הארץ
את יושביה׃ ויקרא יח כה
16 ולא תקיא הארץ
אתכם בטמאכם אתה
כאשר קאה את הגוי אשר
לפניכם׃ ויקרא יח כח
17 והשמדתי את במותיכם
והכרתי את חמניכם ונתתי
את פגריכם על גלוליכם
ונעלה נפשי
אתכם׃ ויקרא כו ל
18 ונתתי את עריכם
חרבה והשמותי את
מקדשיכם ולא אריח בריח
ניחחכם׃ ויקרא כו לא
19 ואתכם אזרה בגוים
והריקתי אחריכם חרב
והיתה ארצכם שממה
וערייכם יהיו חרבה׃
ויקרא כו לג
20 אז תרצה הארץ את
שבתתיה כל ימי השמה
ואתם באיביכם אז
תשבת הארץ והרצת את שבתתיה׃ ויקרא כו לד 21 כל ימי השמה תשבת את אשר לא שבתה בשבתתיכם בשבתכם עליה׃ ויקרא כו לה 22 על בן על בחוריו לא ישמח אדני ואת יתומיו ואת אלמנתיו לא ירחם כי כלו חנף
ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה׃ ישעיהו ט טז 23 שוחה עמקה פי זרות זעום יי יפל שם׃ משלי כב יד 24 חברות פצע תמרוק ברע ומכות חדרי בטן׃ משלי כ ל

ה"ג ר"ת הלך רבי יהודה בן גריס וסיפר דבריס ונשמעו למלכות. ויש ספריס שכתב בהן יהודה ואין נראה לרבינו תם דלמריגן בפרק קמא דמועד קטן (דף ט.) כי הוו מיפטרי ר' יהודה בן גריס ור"ש בן חלפתא מר' שמעון בן יוחי אמר ליה לבריה אנשים הללו אנשי לוה הם זיל גבייהו לליבריכון מכלל דגברא רבה היה ובסוף שמעתא ל"ג גל של עצמות בלשון גנאי אלא נח נפשיה:

עבד

על המעשר. האוכל פירותיו מבלים והוא במיתה בידי שמים וזוהי מיתתו מדה במדה דדרך גרונו נכנס במעיו: **יסכר. אסכרה: לכרס.** זה בית המדרש שיושבין שורות שורות ככרס כך מפורש בירושלמי בברכות[ו]: **מכה זו. אסכרה: רואש המדבריס.** במלות המלך[מ] שנה עליו לדבר תחלה בכל מקום כדלקמן: **פה גומר.** לשון הרע והוא בא על כך לפיכך מתחיל במעייס ומסייס בפה שהלב מבין לספר לשון הרע ובודה הדבריס מלבו: **פה גומר.** הכל[ו] יוצא מן הגרון: **דבריס עמאיס סלקא דעתך.** וכי עושה מיתה דבשלמא לשון הרע עושה מיתה דכתיב (תהלים קא) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית: **מתוקנין.** מעושריס שהטבל במיתה בידי שמים כדיליף באלו הן הנשרפים (סנהדרין דף פג.): **בעון בטול תורה.** דענוש נמי מיתה כדאמרן[מ] מקרא נדרש לפני פניו למען ירבו ימיכם[ע] הא אם לא תלמדו יתמעטו: **נשים יוציאו.** שאינן מצוות על דברי תורה דכתיב ולמדתם אותם את בניכם[פ] ולא בנותיכם[צ] ומתות באסכרה אמר להן אף הן מבטלות את בעליהן: **תינוקות יוציאו.** שאינן בני לימוד. אמר להן אף הן בעון שמבטלים את אביהם להוליכן לחמה ולגונן ולפייסן באגוזים: **של בית רבן.** לא בטלין ולא מבטלין: **אם לא תדעי לך.** לשמור מצותי אני לך ובקשי רחמים בזכות עקבי הנאן אבות הראשונים שהיו רגלי הנאן וחזוקם ורעי בזכותן את גדיותיך תינוקות שלך שלא יתפשו על משכנות הרועים רועי הדור ופרנסיו: **ש"מ אף על לשון הרע.** ולא פליג אמעשר דהא קאמר הכא שהם אוכלין דבריס שאינן מתוקנין: **בן גריס.** בן גר וגיורת היה: **של אומה זו.** רומייס: **שווקין.** סדר מושב שווקי עיילות וחוצותיהן: **וסיפר דבריהם.** לתלמידים או לאביו ואמו ולא להשמיען למלכות ונשמעו על ידו למלכות: **יהענה.** להיות ראש המדבריס: **איבדי להו חרוצא.** לאכול פירותיו ועינא דמיא לשתות: **בחלא.** בחול שהיו פושטין בגדיהם שלא יבלו ומכסין ערותן בחול: **ברבי.** חורשים: **ועוסקין בחיי שעה.** לאפשר על ידי נכריס והקב"ה מחלק מזון וריוח לעושי רצונו: **משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש.** שנאמר (ישעיה סו) ואשר לא תכבה והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר אף הנדוים בו במשמע מה שבתות למינוי שלהם אף חדשים למינוי שלהן והאי ודאי בפושעי גיהנם משתעי דכתיב לעיל מיניה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי הכי תני לה בסדר עולם (פ"ו): **די נעולם.** בעוסקי תורה אני ואתה: **פרי מדאני.** תפילות של הדם להריח בשבת: **מדאני.** כמו מעדנות[ק] כימה (איוב לח): **אריך.** מתקן ומחליק: **פילי.** בקעיס סדקים מחמת החול: **וקמצווחו ליה.** לר' שמעון שהדמעות מלוחין ומכאיבין את המכה בתחלתן: **אתקין מילתא.** כדרך שעשה יעקב כשיצול מיד עשו: **שלם בגופו.** שנתרפא מצלעתו: **שלם בחורבו.** שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך: **תיקן לבם.** דברי חן וחנייה. ולי נראה מויקן את חלקת השדה[ר] לשון תיקון:

ואית

ה ר' אלעזר בר' יוסי אומר על לשון הרע אמר רבא ואיתימא ריב"ל מאי קראה [1]והמלך ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו כי יסכר פי דוברי שקר איבעיא להו רבי אלעזר ברבי יוסי על לשון הרע קאמר או דילמא אף על לשון הרע נמי קאמר ת"ש כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היה שם רבי יהודה ור' אלעזר בר' יוסי ור"ש נשאלה שאלה זו בפניהם מכה זו מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה נענה רבי יהודה ברבי אלעאי [ב]ראש המדברים בכל מקום ואמר אע"פ [ג]שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר נענה רבי אלעזר ברבי יוסי ואמר מפני שאוכלין בה דברים טמאין דברים טמאים סלקא דעתך אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים נענה ר' שמעון ואמר בעון ביטול תורה אמרו לו נשים יוכיחו שמבטלות את בעליהן נכרים יוכיחו שמבטלין את ישראל תינוקות יוכיחו שמבטלין את אביהן תינוקות של בית רבן יוכיחו התם כדרבי גוריון דאמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור [ג]אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור א"ר יצחק בר זעירי ואמרי לה א"ר שמעון בן נזירא מאי קראה [2]אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו' ואמרינן גדיים הממושכנין על הרועים ש"מ אף על לשון הרע נמי קאמר ש"מ ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתיב יהודה בן גרים גבייהו פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים מרחצאות ר' יוסי שתק נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא [ד]תקנו אלא לצורך עצמן תקנו שווקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מכס הלך יהודה בן גרים [א]וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעילה יתעלה יוסי ששתק יגלה לציפורי שמעון שגינה יהרג אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי כי תקיף גזירתא [ה]א"ל לבריה [ו]נשים דעתן קלה עליהן דילמא מצערי לה ומגליא לן אזלו טשו במערתא איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא והוו [ז]משלחי מנייהו והוו יתבי עד צואריהו בחלא כולי יומא גרסי [ח]בעידן צלויי לבשו מיכסו [ט]ומצלו והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו איתבו תריסר שני [י]במערתא אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא אמר מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה נפקו חזו אינשי דקא כרבי וזרעי אמר [כ]מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חיזרו למערתכם הדור אזול איתיבו תריסר ירחי שתא אמרי [ל]משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם נפקו כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר הוה מסי ר"ש אמר לו בני די לעולם אני ואתה בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי [מ]מדאני אסא ורהיט בין השמשות אמרו ליה הני למה לך אמר להו לכבוד שבת ותיסגי לך בחד חד כנגד [3]זכור וחד כנגד [4]שמור א"ל לבריה חזי כמה חביבין מצות על ישראל יתיב דעתייהו שמע ר' פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה עייליה לבי בניה הוה קא [נ]אריך ליה לבישריה חזי דהוה ביה פילי בגופיה הוה קא בכי וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה א"ל אוי לי שראיתיך בכך א"ל אשריך שראיתני בכך שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך דמעיקרא כי הוה מקשי ר"ש בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה ר' פנחס בן יאיר תריסר פירוקי לסוף כי הוה מקשי ר"פ בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רשב"י עשרין וארבעה פירוקי אמר הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב [5]ויבא יעקב שלם ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו [5]ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם ושמואל אמר שווקים תיקן להם ור' יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם אמר איכא מילתא דבעי לתקוני אמרו ליה איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה

ואית

מסורת הש"ס

א) מיי' פ"ז מהל' דעות הלכה ה:

מוסף רש"י

שכליות יועצות. אם הלב, עשה כן, ולב מבין. מה יש לו לעשות אם יסמע לעצת הכליות אם לאו, ומיגן שהכליות יועצות שנאמר (תהלים טז) אברך את ה' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי, ומיגן שהלב מבין שנאמר (ישעיה ו) ולבבו יבין, ולשון מחתך. הדבור להוליא מפיו, פה גומר. הם הספתים, גומר ומוציאו (ברכות סא.). טשו. נתבאו (תענית כט. ב"מ פה.). חיי עולם. תורה (לעיל י.). חיי שעה. עולם הזה (תענית כא.). שלם בממונו. שלא חסר כלום מכל אותו דורון, שלם בתורתו. שלא שכח תלמודו בבית לבן (בראשית לג יח).

גליון הש"ס

שם א"ל לבריה נשים דעתן קלה עליהן. ע' מג"א סס"י קנ"ו: שם בעידן צלויי לבשו. עיין לעיל דף יח ע"א תוס' ד"ה כגון רשב"י: גמ' במערתא אתא אליהו. בירושלמי פ"ע דשביעית הוא בענין אחר ועוד שם עניינים נפלאים מרשב"י:

תורה אור השלם

1 וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר:
תהלים סג יב

2 אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים:
שיר השירים א ח

3 זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:
שמות כ ז

4 שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים ה יא

5 וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיְחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר:
בראשית לג יח

TORAH
NEW YORK

TORAH
NEW YORK